

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри

міжнародної економіки та туризму

Протокол № від « » 2017

Зав. кафедри

О.Б. Чернега

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

«Європейська інтеграція»

Кількість кредитів ECTS 5

Розробник:

Дорофєєва Х.М. ст. викладач кафедри
міжнародної економіки та туризму, к.е.н.

2017 - 2018 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	Вибіркова
Семестр	8-й
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	45
Практичні/ семінарські, годин	15
Лабораторні, годин	
Самостійна робота, годин	90
Тижневих годин для денної форми навчання:	9
аудиторних	4
самостійної роботи студента	5
Вид контролю	екзамен

2. Мета та завдання дисципліни

Мета - формування у студентів спеціальних знань у сфері сутності європейської інтеграції, особливостей побудови і засад функціонування ЄС; розвиток навичок щодо досліджень закономірностей розвитку євроінтеграційних процесів

Завдання - вивчення витоків європейської інтеграції, основ та структури; визначення структури та принципів функціонування наднаціональної системи ЄС; вивчення сутності спільних політик ЄС; вивчення горизонтальних політики ЄС; вивчення політик ЄС у різних секторах економіки; вивчення напрямів та механізму реалізації промислової та сільськогосподарської політик ЄС; вивчення засад зовнішньої політики ЄС та стратегії розвитку відношень із сусідніми країнами.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	сам. робота
1	2	3	4	5	6
Модуль-1					
Змістовний модуль 1. Основні чинники та інститути ЄС. Сутність спільних політик ЄС					
Тема 1. Витоки європейської інтеграції. Основи формування та структура ЄС	16	4	2		10
Тема 2. Наднаціональна система ЄС	15	4	1		10
Тема 3. Сутність спільних політик ЄС	15	4	1		10
Тема 4. Горизонтальні політики ЄС	16	4	2		10
Тема 5. Спільні політики ЄС у різних секторах економіки	18	6	2		10
Разом за змістовим модулем 1	80	22	8		50

Змістовний модуль 2. Промислова та сільськогосподарська політика ЄС як базові горизонтальні політики					
Тема 6. Промислова політика ЄС	16	4	2		10
Тема 7. Сільськогосподарська політика ЄС	17	6	1		10
Разом за змістовим модулем 2	33	10	3		20

Змістовний модуль 3. Стратегія розвитку зовнішніх відносин ЄС					
Тема 8. Зовнішня політика ЄС	18	6	2		10
Тема 9. Стратегія розвитку відношень ЄС із сусідніми країнами	19	7	2		10
Разом за змістовим модулем 3	37	13	4		20
Усього годин	150	45	15		90

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Кількість годин
-------	---------------------	-----------------

1	Семінар запитань і відповідь Засади та інституційна структура ЄС: сучасний етап розвитку та особливості функціонування	2
2	Семінар запитань і відповідь Структура, принципи та механізм функціонування наднаціональної структури ЄС	1
3	Семінар з вирішенням ситуаційних завдань Спільні політики як складова багатонаціонального інтеграційного процесу в ЄС	1
4	Семінар – розгорнута бесіда Особливості горизонтальних спільних політик ЄС	2
5	Семінар – розгорнута бесіда Особливості секторальних політик ЄС	2
6	Семінар – розгорнута бесіда Засади та особливості промислової політики ЄС	2
7	Семінар – розгорнута бесіда Завдання сільськогосподарської політики ЄС на сучасному етапі та механізм її реалізації	1
8	Семінар – розгорнута бесіда Сучасна зовнішня політика ЄС: особливості та стратегічні завдання	2
9	Семінар – розгорнута бесіда Особливості розвитку відносин ЄС із сусідніми країнами	2

5. Індивідуальні завдання

- 1 Підготовка оглядів періодичної літератури, наукових монографій.
- 2 Добір і обробка статистичної інформації, підготовка аналітичних довідок, ознайомлення з нормативно-правовими актами.
- 3 Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.
- 4 Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовний модуль 1. Основні чинники та інститути ЄС. Сутність спільних політик ЄС			
Семінар запитань і відповідь Засади та інституційна структура ЄС: сучасний етап розвитку та особливості функціонування	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: рушійні сили та етапи формування ЄС; поняття "ЄС"; зміна загальної структури ЄС; цілі, принципи діяльності та повноваження ЄС. Джерела [1, 5, 11] 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, написання понятійного диктанту.

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Семінар запитань і відповідь Структура, принципи та механізм функціонування наднаціональної структури ЄС	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: школи теорії міжнародної інтеграції; окремі концепції пояснення особливостей протікання інтеграційних процесів. Джерела [1, 3, 4, 9] 2. Самотестування.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування.
Семінар з вирішенням ситуаційних завдань Спільні політики як складова багатонаціонального інтеграційного процесу в ЄС	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основоположні домовленості ЄС; основні та додаткові органи ЄС; принципи побудови системи права ЄС. Джерела [1-3, 4, 7] 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту. 4. Самоперевірка знань шляхом визначення пріоритетних напрямів бюджетного фінансування, заходів інститутів ЄС щодо нівелювання негативних наслідків різноманітних економічних явищ (інфляція, безробіття, тощо)	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, написання понятійного диктанту, вирішення ситуаційних завдань
Семінар – розгорнута бесіда Особливості горизонтальних спільних політик ЄС	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: політика щодо регіонального розвитку; політика щодо соціального розвитку; податкова політика ЄС; політика щодо конкуренції; політика стосовно довкілля. Джерела [1, 3, 8, 10-13] 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар – розгорнута бесіда Особливості секторальних політик ЄС	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: підтримка підприємництва у ЄС; науково-технічна політика ЄС; енергетична політика; транспортна політика; політика щодо рибальства. Джерела [1-3, 5, 6, 10, 16, 19] 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Разом змістовий модуль 1	50		
Змістовний модуль 2. Промислова та сільськогосподарська політика ЄС як базові горизонтальні політики.			
Семінар – розгорнута бесіда Засади та особливості промислової політики ЄС	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: необхідність проведення спільної промислової політики; засади та механізми реалізації промислової політики ЄС; основні напрями та заходи промислової політики ЄС; політика ЄС у різних галузях промисловості. Джерела [1, 5, 8, 15, 19, 21] 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар – розгорнута бесіда Завдання сільськогосподарської політики ЄС на сучасному етапі та механізм її реалізації	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: необхідність та особливий підхід до проведення сільськогосподарської політики ЄС; засади та механізм реалізації сільськогосподарської політики ЄС; основні напрями та заходи сільськогосподарської політики ЄС; структурна політика та розвиток сільської місцевості. Джерела [1, 5, 8, 15, 19, 21] 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Разом змістовий модуль 2	20		
Змістовний модуль 3. Стратегія розвитку зовнішніх відносин ЄС			
Семінар – розгорнута бесіда Сучасна зовнішня політика ЄС: особливості та стратегічні завдання	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: стратегія розвитку зовнішніх відносин ЄС; зовнішні відносини ЄС на сучасному етапі; зовнішньоекономічна політика ЄС; політика допомоги з розвитку. Джерела [1, 3, 8, 9, 11, 14-16, 18] 2. Самогестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар – розгорнута бесіда Особливості розвитку відносин ЄС із сусідніми країнами	10	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: стратегія та програми розвитку відношень ЄС із сусідніми країнами; критерії вступу до ЄС; відносини Україна-ЄС на сучасному етапі: проблеми та перспективи. Джерела [1, 3, 8-11, 15-17, 20, 21] 2. Самогестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Разом змістовий модуль 3	20		
Разом	90		

7. Результати навчання

1	Знати етапи створення ЄС; правові засади побудови і функціонування ЄС; структуру його органів і агентств, сфери їх діяльності; основні напрями та інструменти спільних політик, що реалізує ЄС.
2	Визначити чинники, напрями і проблеми розвитку європейської інтеграції
3	Аналізувати положення основних договорів та напрямими діяльності ЄС
4	Оцінювати окремі механізми та інструменти спільних політик ЄС
5	Визначити напрями співпраці країн ЄС і України

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Письмовий екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів);

Оцінювання протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Змістовий модуль 1						
Тема 1	2		1			3
Тема 2	2		1			3
Тема 3	2	3	1			6
Тема 4	2		2	2		6
Тема 5	2		3	2		7
Разом змістовий модуль 1	10	3	8	4		25
Змістовий модуль 2						
Тема 1	1		2	2		5
Тема 2	1		3	2		6
Разом змістовий модуль 2	2		5	4		11
Змістовий модуль 3						
Тема 1	1		2	3		6
Тема 2	1		3	4		8
Разом змістовий модуль 3	2		5	7		14
Разом	14	3	18	15		50

Оцінювання студентів при проведенні екзамену з використанням комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:
 0-40 балів - теоретична частина (тестування);
 0-10 балів – практична частина (ситуаційне завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі інформації, яку надає комп'ютер за результатами тестування (кількість правильних відповідей). Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 ситуаційне завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини	
Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповіді обґрунтовані, висновки і пропозиції аргументовані
7	Завдання виконано у повному обсязі, але прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в обґрунтуванні прийнятих рішень
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70% прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «MyTest»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (ситуаційне завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини	
Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповіді обґрунтовані, висновки і пропозиції аргументовані
7	Завдання виконано у повному обсязі, але прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в обґрунтуванні прийнятих рішень
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70% прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
59-30	FX	2, «незадовільно»
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

- 1 Електронний конспект лекцій.
- 2 Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
- 3 Комплекти індивідуальних завдань.
- 4 Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

- Международная интеграция: Учебное пособие / О.Б. Чернега, В.С. Белозубенко, И.С. Бондаренко, А.Ю. Молчанова, Л.М. Самосьонко, А.А. Семенов; под ред. О.Б. Чернеги. – 2-е изд, обновл. и доп. – Донецк: «Каштан», 2009. – 350 с.
- 1 Бондаренко, А.Ю. Молчанова, Л.М. Самосьонко, А.А. Семенов; под ред. О.Б. Чернеги. – 2-е изд, обновл. и доп. – Донецк: «Каштан», 2009. – 350 с.
 - 2 Право Європейського Союзу : навч. посіб. / за ред. Р. А. Петрова. – 3-є вид., змін. і доп. – К. : Істина, 2011. - 376 с.
 - 3 Копійка, В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко ; за ред. Л. В. Губерського. – К. : Знання, 2010. – 751 с.

Допоміжна

- 4 Право Европейского Союза : учеб. пособие / С. Ю. Кашкин [и др.]; отв. ред. С. Ю. Кашкин. – М. : Проспект, 2009. – 304 с.
- 5 Чернега О.Б. Промислова і сільськогосподарська політика ЄС [Текст]: навч. посіб./ О.Б. Чернега, В.С. Білозубенко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2009. – 250 с.
- 6 Чернега О.Б. Инновационная и научно-техническая политика ЕС [Текст]: учеб. пособие / О.Б. Чернега, В.С. Белозубенко; МОН України, – Донецк: ДонНУЕТ, 2008. – 200 с.
- 7 Волошин, Ю.О. Конституційно-правове забезпечення Європейської міждержавної інтеграції: теоретично-методологічні аспекти: Монографія / За ред. М.О. Баумуратова / Ю.О. Волошин. – К.: «Лотос», 2010. – 428 с.
- 8 Буряк П. Ю. Європейська інтеграція і глобальні проблеми сучасності [Текст]: навчальний посіб. / Буряк П. Ю., Гупало О. Г. – К. : Хай-Тек Прес, 2007. –336 с.

- 9 Політика європейської інтеграції [Текст] / Навчальний посібник; Під ред. В. Г. Воронкової. – К.: ВД «Професіонал», 2007. – 512 с.
- 10 Десмонд Дайнен .Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Пер. з англійської. —К.:«К.І.С.»,2006, — 696 с.
- 11 Ферхофштадт. Сполучені штати Європи. Маніфест для нової Європи / Пер. з англ. — К.: «К.І.С.», 2007. — 68 с.
- 12 Флоренц Бенуа-Ромер, Гайнріх Клебес Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору / Пер. з англійської. — К.: К.І.С., 2007. — 232 с.
- 13 Європейський Союз. Словник—довідник / Ред. М. Марченко. — К.: «КЛ.С.»,2006. - 140 с.
- 14 Спільний європейський економічний простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей: Монографія; За заг. Редакцією Д.Г. Лук'яненка, В.І. Чужикова. – К.: КНЕУ, 2007. – 544 с.
- 15 Як працює Європейський Союз : довід. інституцій ЄС . - К.:КПФ "А-Скрін", 2006 . - 52с
- 16 Партнерство Європейського Союзу та України. Співробітництво в галузі вищої освіти . - К.:КПФ "А-Скрін", 2006 . – 16 с.
- 17 Світовий гравець. Зовнішні зв'язки Європейського Союзу . - К.: КПФ "А-Скрін", 2006 . – 24 с.
- 18 Ключові факти та цифри про Європу та європейців . - К.: КПФ "А-Скрін", 2006 . – 80 с.
- 19 Крушинський, В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945— 1980. Дати. Події. Факти: навч. посібник / Крушинський В. Ю., Манжола В. А. — К.: Либідь, 2007. - 192 с.
- 20 Калитчак Р. Г. Регіоналізм у європейських інтеграційних процесах. — К.: Знання, 2007. — 303 с.

Інформаційні ресурси

- 20 Офіційний веб-сайт Європейського Союзу [Електронний ресурс] // Режим доступу: <<http://europa.eu/>>.
- 21 Офіційний веб-сайт Європейської Комісії [Електронний ресурс] // Режим доступу: <<http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm?id=10>>.
- 22 Офіційний веб-сайт Європейського статистичного агенства Eurostat [Електронний ресурс] // Режим доступу: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>>.
- 23 Офіційний веб-сайт Представництва України при Європейському Союзі [Електронний ресурс] // Режим доступу: <<http://www.ukraine-eu.mfa.gov.ua/eu/ua/publication/content/47164.htm>>.
- 24 Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <<http://zakon1.rada.gov.ua/>>.
- 25 Офіційний веб-сайт Президента України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <<http://www.president.gov.ua/documents/>>.
- 26 Офіційний веб-сайт Центру документації ЄС Інституту Європи Російської Академії наук [Електронний ресурс] // Режим доступу: <<http://www.edc-aes.ru/site/ru/home.html>>.